

Een schip vol kinderen in Zuidbroek.

Ik was deze week aan het schilderen bij het viswinkeltje aan de Kerkstraat omdat het per 1 september weer wordt geopend. Vanaf 1 september kan iedereen weer lekkere haring en heerlijke gebakken vis halen in het vispaleis tegenover Bloemist de Groot.

Ik stond op de trap met de roller in de hand toen broer Jan belde op mijn mobiele. *“Rienus jij weet aardig veel van Zuidbroek. Hier zijn een paar vrouwen uit Amsterdam en die hebben in oorlog als zogenaamde ‘hongerkinderen’ bij een gastgezin geweest in Zuidbroek. Bij een familie Mulder en die hadden een naaimachine- en manufacturenwinkeltje. Ze hadden 2 dochters Jantje en Rika en Jantje was telefoniste op de telefooncentrale op de hoek Flessingsweg (nu Klaas Woltjerweg) en de Spoorstraat. Op de telefooncentrale zwaaide de heer van Bergen de scepter. Naast Mulder woonde burgemeester Steenhuis. De dames hebben nu, na 68 jaar, door Zuidbroek gewandeld maar konden niet veel meer van die jaren herkennen. Het moest aan de Kerkstraat zijn maar waar?”*

Ik zei dat ik zo wel even op het kantoor kwam. Maakte de verf van mijn handen en reed naar het makelaarskantoor bij de brug. De dames zaten al aan de thee en koffie en al gauw kwamen de verhalen van Ada en Trude Kaarls los. Dat in 1944 het zuiden van het land al was bevrijd, maar het stedelijke westen van Nederland nog niet en dat het er ook niet naar uitzag dat het nog voor de winter ook vrij zou zijn. Kolen werden niet meer aangevoerd en gas en elektra waren afgesloten. Alles was op de bon en er was niets te koop. Eten en drinken was een groot probleem en in Amsterdam vocht men bij de gaarkeukens om het laatste restje. Veel mensen in het westen leefden in bittere armoede en iedereen had honger. Kinderen uit dit gebied werden daarom geëvacueerd en opgevangen door de (boeren)bevolking in het noorden en oosten van het land. In de laatste Oorlogswinter kwamen veel ‘hongerkinderen’ vooral ook naar Groningen

om te overleven en aan te sterken. En ook in Zuidbroek stonden veel gastgezinnen klaar om deze kinderen op te vangen. Ada Kaarls was toen 10 jaar en ze vertelde afgelopen week dat ze toen met hun broertje Erik vanuit Amsterdam met enkele boten vol kinderen het IJsselmeer zijn overgestoken. Midden op het IJsselmeer werden ze nog beschoten en dat het konvooi elkaar bij die beschietingen kwijt raakten. Uiteindelijk na een week varen kwam één van de schepen in Zuidbroek aan en bij de school op het Winschoterdiep mochten de kinderen van het schip af. Deze schepen waren gewone vrachtschepen die voor vervoer van aardappelen, in de vorm van bulkgoed, nu volgeladen waren met kinderen. Een toilet was er niet aan boord, we deden het gewoon op een emmer.

Diep onder de indruk.

Ik raakte behoorlijk onder de indruk van haar verhaal van de hongerende kinderen van toendertijd. Wekenlang hadden de evacués, vanwege beschietingen, in schuilkelders geleefd voor ze, na de boottocht van een week, hongerig en vervuild in Zuidbroek terecht kwamen. Het gemis van contact met thuis. Van brieven schrijven was geen sprake omdat post niet werd bezorgd. Ik zei: *Stap maar in mijn auto dan rijden we een rondje door Zuidbroek en gaan we daarna op het Siemenspark een kop koffie drinken.* Onderweg was er weinig herkenning van het Zuidbroek van 68 jaar geleden en namen van toen wilden nu ook maar niet te binnen schieten, dus besloot ik de herinneringen op een andere manier activeren. Eerst Gé Zuidema-Krans gebeld, daarna Bé Buining en Aaltje Rop-Brouwer, allemaal tachtigers die toen op de lagere school zaten bij juffrouw Wildeboer en Meester Groen en via via kwamen de verhalen los. Ik heb de dag erna nog even een briefje geschreven naar de zusjes en broer Kaarls;

Aan Mw. A. Kaarls
Archimedesweg 45
1098 JL AMSTERDAM

Zuidbroek 07-08-2012

Geachte Ada, Erik en Trude Kaarls,

Hier nog even een briefje van ons na jullie plezierige bezoekje aan Zuidbroek. Ik had het al op de mail gezet maar waarschijnlijk heb ik het mailadres niet goed opgeschreven dus doe ik het nu per post. Het bezoek heeft weer enige stof tot praten gehad en ook oude herinneringen losgemaakt in ons prettig gezellig kneuterige dorpje Zuidbroek. Zo heb ik gesproken met Marietje Steenhuis de dochter van de toenmalige burgemeester die naast de familie Mulder woonde. *'O, wat leuk,'* reageerde ze toen ik vertelde over jullie bezoek aan Zuidbroek. *'Ja, Ada was een lief meisje ik zie ze zo nog voor mij. Ja die kinderen kwamen helemaal ondervoed met de boot aan bij de school, ze zaten onder de luizen en enkelen waren doodziek.'* Verder wist ze niet zo veel te vertellen. Ook de achternaam van Jopie, die bij burgemeester Steenhuis was ondergebracht, wist ze niet meer. Jopie was na de oorlog weer naar haar ouders terug gegaan en er was jammer genoeg nooit contact meer geweest. Ze vertelde dat ze zelf was getrouwd en daarna verhuisd naar Winterswijk waar haar man huisarts is geworden. Haar adres is M. Hartlief-Steenhuis Kremerweg 9 7105 CB Huppel 0543-562397. 's Avonds belde Gé Krans en hebben we nog wat doorgepraat over die oorlogsperiode. Dan komen ook andere verhalen los die voor mij erg leuk zijn en weer in een ander verband te gebruiken. Ze vertelde dat naast Steenhuis een schoenmaker Duijter woonde en dat die vrouw een glazen oog had. Kinderen kwamen soms het winkeltje binnen en vroegen *'mevrouw Duijter mag ik je glazen oog even zien?'* Soms haalde ze het oog er even uit en toonde dat aan de kinderen. Ik vertelde dat Ada Kaarls

het bij de familie Mulder zeer goed heeft gehad maar dat haar broer Erik het wat minder had bij de familie (garage) Robertus. Gé had daar wel een verklaring voor; in de oorlog hadden garagebedrijven het erg slecht. Er was geen brandstof en auto's reden op van die gaspotten. Vervoer was er bijna niet meer en daarmee viel zo'n inkomstenbron bijna stil.

Daarentegen had een confectiewinkeltje extra textielpunten (textielbonnen) en had daarmee ook wat te ruilen in de vorm van eten en drinken en andere extra's. Daarnaast had Robertus ook een nog jong gezin in vergelijking met de familie Mulder. Als je het zo bekijkt krijg je toch extra respect dat die familie Robertus dan toch ook toen een kind in huis nam.

We wensen jullie een goeie gezondheid en een vriendelijke groet,

Rienus Huis
06-25043902
rienus@makelaarhuis.nl

Bij de school op het Winschoterdiep in Zuidbroek mochten de kinderen na een week varen vanuit Amsterdam van het schip af. Ze werden opgevangen door juffrouw Wildeboer en meester Groen die was het hoofd der school. In de school was toen de Lagere School en de kleuterschool. Toen later de Beatrixschool is gebouwd werd de oude school op het Winschoterdiep afgebroken en op de funderingen zijn toen 4 nieuwe woningen gebouwd.